

Op naar 'De dag van het debâcle'?

Succesvol 'mislukkingstheater' in Woerden

Start
Foundation

Door: Floris Kappelle

25-09-2023

Vermogensfondsen Verslag

Een avond vol mislukkinge

Krap 120 vertegenwoordigers uit de sector filantropie kwamen onlangs bijeen in theater Het Klooster in Woerden. De Start Foundation organiseerde daar, samen met de FIN, het symposium 'De moed om te falen'. Op het podium werd vrijuit gesproken over alles wat er mis gaat in de wereld van goeddoen. 'Mislukkingen zijn er niet om weg te moffelen, maar om van te leren', aldus directeur Jos Verhoeven van de jubilerende Start Foundation, die 25 jaar bestaat.

Chief Failure Officer Paul Iske van het Instituut voor Briljante Mislukkingen over zijn theorie tijdens het symposium 'De moed om te falen' (Fotografie: Dirk Kome).

Zelden hoort men fondsen dieper ingaan op mislukte projecten. Terwijl het voorkomen van herhaling van fouten toch een doel op zich is. In de fondssensector gaat het om veel geld en dat moet goed terecht komen. Dat gaat echter niet altijd goed, vandaar het thema van de avond. Door zelf het goede voorbeeld te geven verwachte gastheer Verhoeven andere partijen uit te dagen om open te zijn en transparantie te tonen.

Het belang van het delen van mislukkingen wordt ernstig onderschat, meent hij. Iedereen wil successen vieren. Maar mislukkingen zijn ook leermomenten. Het zou mooi zijn als het taboe daarop verdwijnt. Bijvoorbeeld door erover te publiceren. Verhoeven: 'Als je je *fuck-ups* niet deelt doe je aan zelfcensuur. We maken allemaal fouten, dag in dag uit. Sta daar bij stil, dat is nuttig. Zoom dus ook in op de zeperds.'

Roemloos ten onder

Verhoeven deed dat zelf met de *casestudy* 'My Red Light', het mislukte Amsterdamse initiatief om de prostitutiesector te fatsoeneren. Het idee van een veilige werkplek voor sekswerkers in het eerste verantwoorde bordeel aller tijden ging roemloos ten onder. De betrokkenheid van Start Foundation liep volkomen spaak wegens hun dubbelrol, enerzijds als hypotheekverstrekker voor maatschappelijk vastgoed en anderzijds als exploitatiefinancier. Een valkuil die niet was voorzien.

Dat de prostituees geen belangstelling bleken te hebben voor een coöperatie toonde aan dat de gemeente hier nooit aan had moeten beginnen. De les: begin er niet aan als je er geen verstand van hebt. Hadden we wel de juiste expertise in huis? Nee. Was het een realistisch plan? Nee. Was het vanaf het begin tot mislukken gedoemd? Ja. Was het de moeite waard? Ja, zeker als je maatschappelijke verandering nastreeft. Geld weg? Ja. Maar veel geleerd, geen spijt. Niettemin lijken dit soort projecten elders in het land weer op te duiken.

Chief Failure Officer

Hoofdgerecht van de avond was de inbreng van keynote spreker Paul Iske, hoogleraar Open Innovatie bij de Universiteit Maastricht, maar vanavond vooral *Chief Failure Officer* van het Instituut voor Brilljante Mislukkingen, een organisatie die de mislukking omarmt als belangrijk leermoment. Met gevoel voor understatement presenteerde hij een aantal intrigerende casussen, samengebond in een module van zestien archetypische faalpatronen met omineuze titels als De Zwarte Zwaan, De Duiker van Acapulco, De Brug van Honduras en Het Einsteinpunt.

Aan de hand van bij vlagen bizarre voorbeelden vertelt Iske over wat de wereld zou zijn zonder lef, zonder toevallige ontdekkingen en zonder de mogelijkheid om te leren van wat misging. Kijk naar de Eekhoornbrug in Wassenaar. Kosten: bijna anderhalve ton, resultaat: slechts één eekhoorn maakte er gebruik van. Opzienbarend hoe schijnbaar achteloos serieus geld wordt besteed aan kansloze projecten. Iske neemt mislukkingen delen heel serieus. 'Communiceer erover. Als je er serieus mee omgaat kun je waarde creëren.'

Ook interessant: het geval dat project-adviseur Henk van Stokkom beschreef over zijn avonturen met de Stichting Freekie in Den Bosch. Deze dubieuze stichting verkocht speelgoed en interieurartikelen, vervaardigd door mensen met een beperking en mogelijk gemaakt door donaties van fondsen. Leerpunten: geen solide beoordeling vooraf, geen referentiecheck, geen enkele controle en veel te laat ingegrepen.

Open cultuur

René Bekkers, hoogleraar Filantropie aan de VU, bezag de avond als het begin van een open cultuur om falen met elkaar te delen. Iets nieuws binnen vermogensfondsen. 'Goed om dit initiatief voort te zetten. Dan zullen er meer casestudies volgen en wordt het normaal om over mislukkingen te praten. Impactbescheidenheid past bij een wetenschappelijke houding. Je leert immers van de dingen die niet kloppen. Er moet uitwisseling zijn.'

Hij vervolgt: 'Misschien moeten we gaan publiceren over plannen. In de wetenschap wordt het de nieuwe norm om onderzoeksplannen te publiceren voordat je begint. Dat dwingt tot intellectuele bescheidenheid. Je gaat geen dingen beloven die niet kunnen. En als je iets vindt dat wel werkt: geweldig. Deel dat.'

Maar deel ook wat niet werkt, aldus de hoogleraar Filantropie. 'Wellicht in een afgeschermd omgeving. De procedures die fondsen volgen zouden beter bekeken kunnen worden. Het gaat uiteindelijk om het leereffect en de lessen die we meenemen naar een volgende projectbeoordeling en -financiering.'

Durf

Voor deze avond zocht Start Foundation samenwerking met de FIN, brancheorganisatie van fondsen en foundations. Directeur Siep Wijsenbeek was meteen enthousiast over het thema. 'We moeten als leden van de FIN samenwerken. Dat vereist durf. Als al je projecten lukken ben je te voorzichtig geweest. We moeten eerlijk zijn en fouten durven delen. Dan word je beter benaderbaar en kun je beter samenwerken.'

Fondsen moeten volgens Wijsenbeek innovatief geld leveren en kunnen veel risico nemen. Dat geld is immers niet van donateurs of van de overheid. 'Het mag mislukken. Net als bij venture capital, je weet dat een aantal projecten niet gaat lukken. Met deze avond komen we naar buiten met mislukte projecten. Dat vind ik stoer.' Kortom: een goed initiatief en typisch de Start Foundation, meent hij, 'heel innovatief, nooit bang om de controverse te zoeken, de regels op te rekken, echt de stijl van Jos Verhoeven. Dat moeten ze vooral blijven doen.'

Tot slot

We gaan nog veel plezier beleven aan al die mislukkingen. Verhoeven hield de sector als cadeau het idee voor om samen met de FIN jaarlijkse 'De nacht van de mislukking' te organiseren. Of anders: 'De dag van het débâcle'. Wordt vervolgd.